

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Struzik
Sędziowie:	SSA Barbara Górczanowska SSA Teresa Rak (spr.)
Protokolant:	sekretarz sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2013 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa S. Z. (1), W. Z. i M. G.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezydentowi Miasta K. oraz Instytutowi (...) - Państwowemu Instytutowi (...) w R.

o ustalenie, uzgodnienie treści księgi wieczystej i wydanie na skutek apelacji powodów S. Z. (1) i W. Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 8 marca 2006 r. sygn. akt I C 2024/03

1. zmienia zaskarżony wyrok poprzez nadanie mu brzmienia:

„I. uzgadnia treść księgi wieczystej nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy dla (...) Wydział Ksiąg Wieczystych w ten sposób, że w dziale (...) – oznaczanie nieruchomości ujawnia podział działki nr (...) na działki nr (...) o pow. 0,9169 ha, (...) o pow. 5,3480 ha, (...) o pow. 1,0661 ha, (...) o pow. 1,4628 ha i (...) o pow. 0,1156 ha zgodnie z planem podziału sporządzonym przez biegłego sądowego w zakresie geodezji mgr inż. M. F. przyjętym do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego (...) Ośrodka (...) w K. pod numerem ewidencyjnym (...) w dniu 10 czerwca 2013 r., a następnie odłącza działki nr (...) o pow. 5,3480 ha i (...) o pow. 0,1156 ha z księgi wieczystej nr (...) do nowozałozonej księgi wieczystej, w której w dziale (...) wpisuje jako właścicieli M. G. PESEL (...) w 1/2 części, W. Z. PESEL (...) w 1/4 części i S. Z. (1) PESEL (...) w 1/4 części;

II. Nakazuje pozwanym Skarbowi Państwa - Prezydentowi Miasta K. i Instytutowi (...) – Państwowemu Instytutowi (...) w R., by opróżnili z osób i rzeczy reprezentujących ich prawa i wydali powodom M. G., W. Z. i S. Z. (1) nieruchomości położoną w K. – B. składającą się z opisanych w pkt (...) działek ewidencyjnych (...) o pow. 5,3480 ha i (...) o pow. 0,1156 ha, dla których założona zostanie przez Sąd Rejonowy dla K. nowa księga wieczysta.

III. oddala powództwo w pozostałej części

IV. zasądza od każdego z pozwanych po 350 zł (trzysta pięćdziesiąt złotych) na rzecz powodów W. Z. i S. Z. (1) łącznie oraz od każdego z pozwanych po 3000 zł (trzy tysiące złotych) na rzecz powodów M. G., W. Z. i S. Z. (1) łącznie tytułem kosztów procesu.

V. nakazuje pobrać od Instytutu (...) – Państwowego Instytutu (...) w R. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 50.900 zł (pięćdziesiąt tysięcy dziewięćset złotych) tytułem części opłaty sądowej od pozwu, od której powód był zwolniony.”

2. umarza postępowanie apelacyjne w zakresie w jakim dotyczy żądania ustalenia nieistnienia przejścia z mocy prawa na rzecz Skarbu Państwa własności nieruchomości stanowiących obecnie działki (...) na podstawie dekretu z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej;

3. zasądza od każdego z pozwanych kwoty po 7.700 zł (siedem tysięcy siedemset złotych) na rzecz powodów W. Z. i S. Z. (1) łącznie tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;

4. nakazuje pobrać od Instytutu (...) – Państwowego Instytutu (...) w R. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 44.000 zł (czterdzieści cztery tysiące złotych) tytułem opłaty od apelacji, od której powód był zwolniony;

5. nakazuje pobrać od Instytutu (...) – Państwowego Instytutu (...) w R. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie kwotę 13.957,93 zł (trzynaście tysięcy dziewięćset pięćdziesiąt siedem 93/100 złotych) tytułem kosztów opinii biegłego.

Sygn. akt I ACa 1487 / 06

UZASADNIENIE

W sprecyzowanym w piśmie z dnia 20 sierpnia 2004 żądaniu pozwu skierowanego przeciwko Skarbowi Państwa – Prezydentowi Miasta K. oraz Instytutowi (...) – Oddział K. **powodowie S. Z. (2) i M. G.** wnieśli o ustalenie nieistnienia przejścia z mocy prawa na podstawie dekretu z dnia 6 września 1944r. o przeprowadzeniu reformy rolnej na rzecz Skarbu Państwa własności nieruchomości położonej w K. B., wchodzącej obecnie w skład działki ewidencyjnej nr (...) obj. KW (...) i składającej się z następujących dawnych parcel kat. obj. wykazem hip (...) T. (...) - B.:(...) budowlana o pow. 1 ha 4a 34m⁽²⁾, 1. kat (...) budowlana o pow. 10a 14m⁽²⁾, (...) - ogród o pow. 2ha29a41m2, 1. kat (...) ogród o pow. 8a36m2, 1. kat (...) o pow. 50a 26m2, (...) - ogród o pow. 4a 18m2, 1. kat (...) ogród o pow. 8a 36m2, (...) - ogród o pow. 1 ha 37a71m2,, (...) - ogród o pow. 17a45m2, z tym zastrzeżeniem że: w stosunku do parceli (...)roszczenie ogranicza się do części parceli kat (...) o pow. 2 ha 12a 57m2 – w stosunku do parceli kat.(...)roszczenie ogranicza się do powstałej w wyniku jej podziału dawnej parceli(...)o pow. 10a 47m2.

Ponadto powodowie wnieśli o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym poprzez dokonanie wydzielenia z KW Nr (...) nieruchomości obejmującej dawne parcele kat (...)parcela budowlana o pow. 1 ha 04a 34m2,(...)- parcela budowlana o pow. 10a 14m2, (...)ogród o pow. 2 ha 12a57m2,(...)- ogród o pow. 6a 08m2,(...)ogród o pow. 50a 26m2,(...)- ogród o pow. 4a 17m2,1. kat. (...)ogród o pow. 8a 36m2,1. kat(...) ogród o pow. 1 ha 37a 71m2, 1. kat. (...) ogród o pow. 10a 47m2 i

- w dziale(...)nowo założonej księgi wieczystej wpisu prawa własności w miejsce Skarbu Państwa na rzecz powodów S. Z. (2) i M. G. po 1/2 części.

Powodowie domagali się nadto nakazania pozwanym Skarbowi Państwa – Prezydentowi Miasta K. działającemu jako starosta Powiatu(...)oraz Instytutowi (...) – Oddział w K., aby opróżniły z rzeczy i wydały powodom nieruchomość

położoną w K. B., wchodzącą obecnie w całości w skład działki ewidencyjnej (...) obj. KW (...) i składającą się z wskazanych wyżej parcel katastralnych obj. dawnym wykazem hip. (...) T.(...)

W uzasadnieniu żądania powodowie podali, iż w przypadku przedmiotowych nieruchomości istniało zarówno faktyczne jak i prawne ich wydzielenie i nie były one nieruchomościami ziemskimi o charakterze rolnym, bowiem obiektywnie nie nadawały się do prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej, zwierzęcej, sadowniczej.

Pozwany Skarb Państwa - Prezydent Miasta K. wniósł o oddalenie powództwa zarzucając, iż w przedmiotowej sprawie jest niewątpliwe, że łączna powierzchnia nieruchomości ziemskiej, objęta dwoma parcelami katastralnymi :(...)o pow. 0,1014 ha- budynek dworu i(...)o pow. 2,3062 ha- ogród stanowiła jedną nieruchomość, jako gospodarczą całość, bowiem podporządkowana była prowadzonemu przez właścicieli gospodarstwu rolnemu.

Pozwany Instytut (...) wniósł o oddalenie powództwa zarzucając, iż zespół dworsko-parkowy był funkcjonalnie związany z resztą majątku ziemskiego. Zespół dworsko-pałacowy był integralną częścią majątku ziemskiego państwa Z.. Na terenie zespołu dworsko- parkowego znajdowały się budynki mieszkalne przeznaczone dla pracowników zatrudnionych w majątku oraz budynki gospodarcze.

Wyrokiem z dnia 8 marca 2006r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo i zasądził od powodów solidarnie na rzecz każdego z pozwanych kwotę po 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Rozstrzygnięcie wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny:

Postanowieniem Sądu z dnia 24 marca 1974 r. spadek po S. Z. (3) nabyła wdowa J. Z. oraz dzieci: H. Z. i S. Z. (2). Postanowieniem Sądu z dnia 31 maja 1977 r. spadek po J. Z. nabyli: syn S. Z. (2) i wnuczka M. G.. Wykazem hipotecznym (...) (...) K. B. objęte były m. inn. następujące parcele katastralne: (...) - parc. budowlana, 1. kat. (...) - parc. budowlana (na tej działce budynek dworu) 1. kat. (...) ogród, 1.kat. (...)ogród, 1. kat. (...)ogród, 1. kat.(...) ogród, 1. kat- (...) ogród, 1. kat. (...) - ogród. J. i S. małż. Z. byli współwłaścicielami nieruchomości objętych księgami tabularnymi (...)kat K. B.. Ogólna powierzchnia majątku małż. S. i J. Z. w B. wynosiła 125,4150 ha w tym było 117, (...) użytków rolnych. Nieruchomość oznaczona(...)księgi tabularnej , obejmująca dobra B. wpisana na rzecz D. Z. S. w 1/2 części i J. z W. Z. w 1/2 części - została na podstawie pkt.(...) dekretu (...) Komitetu (...) z dnia 6 września 1944r o przeprowadzeniu reformy rolnej, przejęta przez Skarb Państwa na cele reformy rolnej. Własność została wpisana na rzecz Skarbu Państwa w(...) T. (...)a jako podstawę wpisu podano Dekret PKWN z 6 września 1944r. Na własność Skarbu Państwa, na podstawie dekretu z 6.09.1944r o przeprowadzeniu reformy rolnej zostały przejęte także nieruchomości obj.(...)

Sąd Okręgowy opierając się na materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie w tym m.in. na opracowanym w latach 1988 – 1989 r. studium konserwatorskim, wskazał na poszczególne fazy rozwoju obiektu oraz jego przeznaczenie i sposób użytkowania w poszczególnych latach.

Dokonując oceny prawnej Sąd pierwszej instancji wskazał, że w świetle przeprowadzonego postępowania dowodowego żądanie pozwu nie znalazło uzasadnienia. Sąd Okręgowy po analizie przepisu art. 2 ust. 1 lit e dekretu z 6.09.1944r o przeprowadzeniu reformy rolnej wskazał, że przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało istnienie związku funkcjonalnego – wzajemnej zależności pomiędzy zespołem dworsko parkowym, a resztą (...) małż. Z. w B.. Powyższe zdaniem Sądu Okręgowego, powodowało, że nie było podstaw do ustalenia, że przedmiotowa nieruchomość nie przeszła z mocy prawa na Skarb Państwa, co stanowiło podstawę oddalenia pozostałych żądań powodów. O kosztach postępowania sąd orzekł przyjmując za podstawę art. 98 k.p.c.

Apelację od wyroku złożył powód S. Z. (2), w którego miejsce w toku postępowania apelacyjnego w związku z jego śmiercią (7 lipca 2010r.) weszli jego spadkobiercy S. i W. Z..

Powód zaskarżył wyrok w całości wnosząc o jego zmianę poprzez:

A. ustalenie nieistnienia przejścia z mocy prawa na podstawie dekretu z dnia 6 września 1944 roku o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. z 1945 r., Nr 3, poz. 13 z późn. zm.) na rzecz Skarbu Państwa własności nieruchomości położonej w K. - B., wchodzącej obecnie w całości w skład działki ewidencyjnej nr (...), objętej księgą wieczystą KW (...) i składającej się z następujących dawnych parcel katastralnych objętych dawnym wykazem hipotecznym (...) T. (...) - B. (...) - budowlana o pow. 1 ha 04a 34m²; l.kat. (...) - budowlana o pow. 10a 14m²; (...) ogród o pow. 2ha 29a 41m², (...) - ogród o pow. 6a 08m²; (...) o pow. 50a 26m²; l.kat. (...) - ogród o pow. 4a 17m²; (...) ogród o pow. 8a 36m²; (...) ogród o pow. 1ha 37a 71m²; (...) ogród o pow. 17a 45m²; z tym zastrzeżeniem że:

(a) w stosunku do parceli (...) roszczenie ogranicza się do części parceli (...) o powierzchni 2ha 12a 57m², która powstała w wyniku podziału parceli (...) a której pierwotna powierzchnia (2ha 21a 00m²) została pomniejszona w wyniku wydzielenia z niej działki nr (...) o pow. 8a 43m²;

(b) w stosunku do parceli (...) roszczenie ogranicza się do powstałej w wyniku

jej podziału dawnej parceli (...) o pow. 10a 47m².

B. uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym - poprzez dokonanie:

(a) wydzielenia z księgi wieczystej KW (...) nieruchomości obejmującej dawne parcele katastralne: (...) o pow. 1ha 04a 34m²; (...) o pow. 10a 14m²; część (...) pomniejszona o działkę (...) o pow. 2ha 12a 57m², (...) o pow. 6a 08m²; (...) o pow. 50a 26m²; (...) o pow. 4a 17m²; (...) o pow. 8a 36m²; (...) o pow. 1ha 37a 71m²; (...) o pow. 10a 47m²;

(b) w dziale (...) nowo założonej księgi wieczystej - wpisu prawa własności w miejsce Skarbu Państwa - na rzecz powoda ad. 1/ S. Z. (2) (S. Z. (1) i W. Z.) oraz na rzecz powódki ad 2/ M. G..

C. nakazanie pozwanym Skarbowi Państwa - Prezydentowi Miasta K. jako Staroście Powiatu (...) oraz Instytutowi (...), Oddział K., aby opróżniły z osób i rzeczy ich prawa reprezentujących i wydały powodowi nieruchomość położoną w K. - B., wchodzącą obecnie w całości w skład działki ewidencyjnej (...), objętej księgą wieczystą KW (...) i składającą się z następujących parcel katastralnych objętych dawnym wykazem hipotecznym (...) T. (...) - B.: (...) dla której to nieruchomości założona zostanie nowa księga wieczysta przez Sąd Rejonowy dla K., Wydział Ksiąg Wieczystych;

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1/ sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na błędnym ustaleniu związku funkcjonalnego pomiędzy zespołem dworsko-parkowym w B., wchodzącym obecnie w całości w skład działki ewidencyjnej nr (...), objętej księgą wieczystą KW nr (...);

2/ naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy, w tym art. 328 § 2 k.p.c. i art. 233 k.p.c.

3/ naruszenie prawa materialnego, tj. art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 roku o przeprowadzeniu reformy rolnej poprzez uznanie, że konkretne parcele katastralne (wyodrębnione fizycznie oraz prawnie na gruncie prawa obowiązującego w zaborze austriackim), obejmujące wyłącznie zabytkowy dworek (wpisany do rejestru zabytków pod numerem (...) wraz z otaczającym go parkiem, położone dodatkowo w granicach administracyjnych miasta K., stanowią część „nieruchomości ziemskiej” w rozumieniu tego przepisu i to „funkcjonalnie” związanej z gospodarstwem rolnym (...) małż. Z..

W trakcie rozprawy apelacyjnej w dniu 6 czerwca 2012r. (k. 844) powodowie cofnęli apelację w zakresie wniosku dotyczącego ustalenia, że opisane w pozwie nieruchomości nie podpadały pod działanie Dekretu o Reformie Rolnej z uwagi na istniejące w tym zakresie ostateczne decyzje administracyjne i wyłączność drogi administracyjnej. Nadto w związku ze śmiercią powoda S. Z. (2) sprecyzowali żądanie w zakresie uzgodnienia księgi wieczystej w ten sposób, w dziale (...) nowo założonej księgi wieczystej wpisać prawo własności na rzecz S. Z. (1) w 1/4 części, W. Z. w 1/4 części oraz na rzecz M. G. w 1/2, a to w miejsce Skarbu Państwa jako właściciela oraz Instytutu (...) w R. jako użytkownika wieczystego. Wskazali też numer księgi wieczystej nieruchomości, który uległ zmianie w związku z wprowadzeniem

księgi elektronicznej (...), oraz odnośnie żądania nakazania wydania wskazując, że wydania ma dokonać Instytut (...) w R. oraz Skarb Państwa.

Ostatecznie w związku ze sporządzoną opinią biegłego sądowego mgr. inż. M. F., powodowie zmodyfikowali wnioski apelacji w ten sposób, że wnieśli o:

1. uzgodnienie treści księgi wieczystej nr (...) z rzeczywistym stanem prawnym poprzez:

(a) wydzielenie z księgi wieczystej nr (...) nieruchomości obejmującej

działki:

- dz. ew. (...) o pow. 5,3480 ha będącą odpowiednikiem dawnych parcel katastralnych o numerach: (...) objętych dawnym L.(...) oraz

- dz. ew.(...) o pow. 0,1156 ha będącej odpowiednikiem dawnej parceli(...) objętej dawnym L.(...)

i założenie dla tak wydzielonej nieruchomości (dalej jako (...)) o łącznej powierzchni 5,4636 ha nowej księgi wieczystej;

(b) wpisanie w dziale (...) takiej nowo założonej księgi wieczystej prawa własności przedmiotowej Nieruchomości na rzecz: 1/ M. G., legitymującej się dowodem osobistym nr (...), PESEL (...) – w 1/2 części oraz na rzecz 2/ W. Z., syna S. Z. (2), legitymującego się dowodem osobistym nr (...), PESEL (...) w 1/2 części oraz na rzecz S. Z. (1), syna S. Z. (2) legitymującego się dowodem osobistym nr (...), PESEL (...), w 1/4 części.

2. Nakazanie Skarbowi Państwa – Prezydentowi Miasta K. jako Staroście Powiatu (...) oraz INSTYTUTOWI (...) aby opróżnili z osób i rzeczy reprezentujących ich prawa i wydali powodom Nieruchomość położoną w K., B., składającą się z działek ewidencyjnych (według oznaczenia wynikającego z Opinii biegłego sądowego mgr. inż. M. F. z dnia 4.04.2013 roku) (...) o pow. 5,3480 ha oraz dz. ew.(...) o pow. 0,1156 ha, będących odpowiednikiem dawnych parcel katastralnych o numerach: (...) dla której założona będzie przez Sąd Rejonowy dla K.– P. w K. nowa księga wieczysta.

Pozwani wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie niniejszych rozważań zaznaczyć, że analiza ustaleń faktycznych w zakresie w jakim odnosiły się do kwestii ustalenia, czy przedmiotowa nieruchomość podpada pod działanie art. 2 ust. 1 lit. e dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej, wobec ugruntowanego aktualnie stanowiska judykatury, jest bezprzedmiotowa. Weryfikacja podstawy przejęcia nieruchomości może bowiem nastąpić wyłącznie w postępowaniu administracyjnym, więc droga procesu sądowego w postępowaniu cywilnym jest w tym zakresie niedopuszczalna. W tym stanie rzeczy objęcie zakresem zaskarżenia wyroku w części w jakiej Sąd oddalił powództwo w tym przedmiocie, musiałoby prowadzić do uchylecia wyroku i odrzucenia pozwu. Niemniej jednak powodowie cofnęli apelację w części w jakiej obejmowała ona wskazane wyżej rozstrzygnięcie, co wyłącza aktualnie możliwość jego instancyjnej kontroli. W tym miejscu jedynie dla wyjaśnienia przyczyn takiego stanowiska należy wskazać, że zgodnie z poglądem wyrażonym w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2011r. (sygn. akt III CZP 21/11, OSNC 2011/12/133, LEX nr 811908, Biul.SN 2011/5/9), w przedmiocie objęcia danej nieruchomości przepisem art. 2 ust. 1 lit. e dekretu (...) Komitetu (...) z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (jedn. tekst: Dz.U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13 ze zm.) orzeka organ administracyjny na podstawie § 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 1 marca 1945 r. w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. Nr 10, poz. 51). Zainteresowany rozstrzygnięciem wątpliwości co do charakteru nieruchomości ziemskiej nie może wybrać - według swego uznania - albo trybu postępowania administracyjnego, albo cywilnego, a orzeczenie

na podstawie art. 2 ust. 1 lit. e dekretu o reformie rolnej może zapisać tylko według przepisów o postępowaniu administracyjnym, z możliwym wykorzystaniem organów administracyjnych dwóch instancji oraz drogi sądowej.

Odnosząc się zaś do twierdzenia pozwanego Instytutu, że brak jest możliwości rozstrzygnięcia kwestii czy konkretne nieruchomości podpadały pod działanie dekretu o reformie rolnej na podstawie § 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 1 marca 1945 r. w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej, bowiem przepis ten utracił moc obowiązującą, stwierdzić należy, że tak Sąd Najwyższy np. w powołanym wyżej orzeczeniu jak i Naczelny Sąd Administracyjny w uchwale z dnia 10 stycznia 2011 r. I (...) 3/10 przesądziły, że w sprawach, o których mowa w art. ust. 1 pkt 1 lit. e dekretu jest dopuszczalna droga administracyjna. Oznacza to, że decyzje administracyjne wydane w tym przedmiocie nie są nieważne z uwagi na brak podstawy prawnej do ich wydania.

Przed przystąpieniem do dalszej części rozważań dla zachowania porządku rzeczy należy również zaznaczyć, że w miejsce zmarłego w toku postępowania apelacyjnego powoda S. Z. (2) wstąpili jego spadkobiercy S. Z. (1) oraz W. Z., którzy swoją legitymację wykazali przedkładając wypis z aktu poświadczenia dziedziczenia z dnia 17.08.2010r. (k. 791).

Ustalenia faktyczne w niniejszej sprawie należało uzupełnić o informacje na temat ostatecznego wyniku postępowania administracyjnego, który to wynik ma bezpośredni wpływ na rozstrzygnięcie sądu rozpoznającego sprawę cywilną, dla której orzeczenie wydane na podstawie § 5 rozporządzenia ma charakter prejudycjalny i wiążący (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 września 1991 r., III CZP 90/91, OSNCP 1992, nr 5, poz. 72). W tym zakresie na podstawie przedłożonych przez powodów dokumentów w postaci odpisów decyzji (k. 792, 801) oraz wyroków Naczelnego Sądu Administracyjnego (k. 1068, 1069) Sąd Apelacyjny ustalił, że:

Decyzją z dnia 13 września 2011r. nr(...)Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi uchylił decyzję Wojewody (...) z 7 listopada 2007r. nr(...)i stwierdził, że parcele katastralne (...) nr (...) oraz pgr nr (...)objęte dawnym wykazem hipotecznym (...)tab. B., stanowiące własność S. i J. małż. Z. nie podpadały pod działanie art. 2 ust. 1 lit. e Dekretu PKWN z dnia 6 września 1944r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. z 1945r. Nr 3, poz. 13 ze zm.). Decyzją z dnia 13 września 2011r. nr (...)Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi uchylił decyzję Wojewody (...) z 7 listopada 2007r. nr (...)i stwierdził, że parcele katastralne (...) (...)objęte dawnym wykazem hipotecznym (...)w B., stanowiące własność S. i J. małż. Z., nie podpadały pod działanie art. 2 ust. 1 lit. e Dekretu PKWN z dnia 6 września 1944r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. z 1945r. Nr 3, poz. 13 ze zm.).

Wyrokami z dnia 4 września 2013r. Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargi kasacyjne Instytutu (...) w R. od wyroków Sądu Administracyjnego w W. z dnia 21 lutego 2012r. sygn. akt IV SA/Wa 1887/11 w sprawie ze skargi wskazanego wyżej Instytutu na decyzję Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 września 2011r. nr (...)oraz Sądu Administracyjnego w W. z dnia 12 kwietnia 2012r. sygn. akt IV SA/WA 1883/11 w sprawie ze skargi wskazanego wyżej Instytutu na decyzję Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 września 2011 r. nr (...)

Ustalenia faktyczne niezbędne dla wydania rozstrzygnięcia należało również uzupełnić, o okoliczności dotyczące wydzielenia dawnych parcel katastralnych objętych rozszczeniem z obecnej działki ewidencyjnej w skład, której wchodzi objęte księgą wieczystą (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla K.. W tym zakresie Sąd Apelacyjny oparł się na treści opinii biegłego geodety M. F. (k. 925, 980), którą uznał, za rzetelną i miarodajną do poczynienia ustaleń w ramach niniejszego postępowania. Należy zaznaczyć, że biegły ustosunkował się do zarzutów jakie były względem opinii formułowane (k. 1003, 1040), a wyjaśnienia jakie złożył, utwierdziły Sąd Apelacyjny w Krakowie w przekonaniu, co do zasadności wyrażonego w opinii stanowiska. Podnoszone przez pozwanego Instytut zarzuty tak do części A jak i części B opinii nie zasługiwały na uwzględnienie. Na podstawie opinii w sposób jednoznaczny można prześledzić jakie zmiany zachodziły w oznaczeniach parcel katastralnych, w jaki sposób ulegały one podziałowi i w skład jakich działek weszły. Wszystko to zobrazowane zostało planami obrazującymi kolejne etapy. Dołączone wykazy zmian gruntowych precyzyjnie wykazują w skład jakich działek weszły działki objęte (...)(...)a których dotyczą decyzje wydane w postępowaniu administracyjnym i wyroki w postępowaniu sądownoadministracyjnym. Dodatkowe wyjaśnienia złożone przez biegłego były wystarczające.

W świetle wskazanej opinii dz. ew.(...) o pow. 5,3480 ha oraz dz. ew. (...)o pow. 0,1156 ha, które zostały wydzielone z nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) stanowią odpowiedniki dawnych parcel katastralnych o numerach:(...)Działka (...) uległa podziałowi na działki (...), przy czym działki (...) znajdują się w pasie drogowym (ul. (...)).

Biorąc pod uwagę zmodyfikowane wnioski apelacji, które uwzględniają treść sporządzonej opinii, wskazać należy, że powództwo w zakresie żądania uzgodnienia księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym zasługiwało na uwzględnienie. Zgodnie z art.10 ust. 1 u.k.w.h. w razie niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym osoba, której prawo nie jest wpisane lub jest wpisane błędnie albo jest dotknięte wpisem nieistniejącego obciążenia lub ograniczenia, może żądać usunięcia niezgodności. Zgodnie z art. 31 ust. 2 u.k.w.h., wpis potrzebny do usunięcia niezgodności między treścią księgi wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym może nastąpić, gdy niezgodność będzie wykazana orzeczeniem sądu lub innymi odpowiednimi dokumentami. Wpis w księdze wieczystej może być wadliwy już w chwili jego dokonania m.in. wówczas, gdy nastąpił na podstawie ostatecznej decyzji administracyjnej, która następnie została uchylona albo stwierdzono jej nieważność, czy też na podstawie nieważnej czynności prawnej. W tym miejscu należy wskazać, że w przypadku z jakim mamy do czynienia na gruncie przedmiotowej sprawy, dekret przewidywał przejście wskazanych w nim nieruchomości z mocy prawa na własność Skarbu Państwa. Powodowie w toku tego postępowania na drodze postępowania administracyjnego uzyskali decyzje Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 września 2011r., które w sposób wiążący dla Sądu przesądziły kwestię braku przejścia prawa własności dawnych parcel katastralne (...) nr(...)oraz(...)na rzecz Skarbu Państwa. Tym samym niewątpliwie wykazali, przy pomocy stosownych dokumentów, że istnieje niezgodność między stanem prawnym ujawnionym w księdze wieczystej, a rzeczywistym stanem prawnym nieruchomości. Biorąc pod uwagę poczynione wyżej ustalenia zasadne było uwzględnienie ich żądania w zakresie w jakim wniosli o uzgodnienie treści księgi wieczystej nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy dla K.W tym miejscu należy wskazać, że Sąd uwzględnił powództwo również w zakresie w jakim dotyczyło ono żądania M. G.. Podstawą procesową takiej decyzji jest przepis art. 378 §2 k.p.c. Powódka nie wniosła apelacji od rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego, które jednak również wobec niej nie może się ostać. Między powodami istnieje współuczestnictwo materialne wynikające z tego, że ich prawa oparte są na tej samej podstawie faktycznej i prawnej (art. 72 §1 pkt. 1 k.p.c.). W tym stanie rzeczy wniesienie apelacji przez jednego ze współuczestników umożliwia sądowi (fakultatywnie) rozpoznanie sprawy również na rzecz pozostałych współuczestników. Rozstrzygnięcie takie w ramach przedmiotowego postępowania jest zasadne, bowiem decyzje administracyjne, przesądzające o kwestii własności wskazanej wyżej nieruchomości, dotyczą wszystkich powodów, którzy są spadkobiercami właścicieli wywłaszczonych nieruchomości, zatem nie uwzględnienie żądania w tym zakresie prowadziłoby do utrzymania stanu niezgodnego z rzeczywistym stanem prawnym.

Również drugie żądanie zawarte w pozwie zasługiwało na uwzględnienie. W świetle poczynionych w toku postępowania ustaleń, powodowie są właścicielami nieruchomości powstałej z dawnych parcel katastralnych (...) nr (...)oraz(...)które zostały aktualnie oznaczone jako działki ewidencyjne (...) o w pow. 5,3480 ha i (...)o pow. 0,1156 ha, dla których założona zostanie przez Sąd Rejonowy dlaK.nowa księga wieczysta. W wytoczonej na podstawie art. 222 § 1 k.c. sprawie o wydanie nieruchomości powód powinien udowodnić, że jest jej właścicielem, a prawo to narusza pozwany, któremu przeciwko właścicielowi nie przysługuje żaden skuteczny tytuł do władania nieruchomością. W świetle poczynionych w sprawie ustaleń niewątpliwym jest, że przedmiotowa nieruchomość pozostaje od szeregu lat we władaniu pozwanych, którzy na skutek prawomocnego uwzględnienia powództwa opartego na treści art. 10 u.k.w.h. aktualnie nie posiadają wynikającego z domniemania zawartego w art. 3 ust. 1 u.k.w.h. prawa do władania nią. Jednocześnie sam fakt uwzględnienia żądania o uzgodnienie treści księgi wieczystej nie prowadzi do odzyskania władania nieruchomością przez jej właścicieli i tworzy dla nich jedynie środek dowodowy pozwalający wykazać, że przysługuje im określone prawo, skuteczne względem pozwanych i obalające wskazane domniemanie. Tym samym żądanie nakazania pozwanym by opróżnili z osób i rzeczy reprezentujących ich prawa i wydali powodom nieruchomość znajduje oparcie zarówno w ustaleniach faktycznych jak i podstawie materialnej żądania.

Biorąc pod uwagę fakt, że apelacja powodów została cofnięta w części w jakiej obejmowała żądanie ustalenia, że przedmiotowa nieruchomości podpada pod działanie art. 2 ust. 1 lit. e dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej, postępowanie apelacyjnego w tym zakresie podlegało umorzeniu na podstawie art. 391 §2 k.p.c. Zaznaczyć należy, że żądanie to w aktualnym stanie prawnym, nie może być rozpoznane na drodze procesu cywilnego, brak jest jednak podstaw do odrzucenia pozwu w tym zakresie. Na skutek cofnięcia apelacji sąd umorzył postępowanie, zatem rozstrzygnięcie to pozostaje poza granicami zaskarżenia, co w świetle art. 378 §1 k.p.c. uniemożliwia jego instancyjną kontrolę. W tym stanie rzeczy zasadnym było rozstrzygnięcie zawarte w pkt. III wyroku.

O kosztach procesu należnych za postępowanie przez Sądem pierwszej instancji Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Przy czym wprawdzie w części powodowie cofnęli apelację, jednakże także w tym zakresie nie mogą być uznani za przegrywających proces. Cofnięcie apelacji spowodowane było bowiem późniejszym uznaniem wyłączności drogi administracyjnej w przedmiocie ustalenia czy zachodziły podstawy do zastosowania dekretu o reformie rolnej. Ostatecznie zaś orzeczenia wydane w postępowaniu administracyjnym i sądowno administracyjnym przyznały racje powodom. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika ustalono na podstawie § 7 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz opłat za czynności radców prawnych, pozew w sprawie wpłynął w 2000 r. w czasie kiedy obowiązywało wymienione rozporządzenie. Z kolei wysokość opłaty od pozwu ustalono na podstawie § 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz. U. z dnia 27 grudnia 1996 r.).

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny w Krakowie uwzględnił apelację powódki i zmienił wyrok przyjmując za podstawę art. 386 §1 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc oraz § 6 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.) i art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Pobranie opłat sądowych wyłącznie od pozwanego Instytutu z wyłączeniem Skarbu Państwa znajduje podstawę w art. 94 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.